Päivämäärä Dnro
7.11.2018 ÅLR 2018/8139

Eduskunnan perustuslakivaliokunta
PeV@eduskunta.fi

Asia

LAUSUNTOPYYNTÖ HALLITUKSEN EISTYKSESTÄ (HE 135/2018 vp) LAIKSI AHVENANMAAN ITSEHALLINTOLAIN 30 §: N MUUTTAMISESTA

Kuluttajaneuvonta

Itsehallintolain 30 §:n 11 kohdan mukaan kuluttajaneuvontaa koskevan lainsäädännön mukaan maistraatille kuuluvista tehtävistä maakunnassa huolehtivat maakunnan viranomaiset maakunnan ja valtion välisen sopimuksen mukaisesti. Esityksessä ehdotetaan, että Ahvenanmaan itsehallintolain 30 §:n 11 kohtaa muutetaan siten, että maistraatit korvataan Kilpailu- ja kuluttajavirastolla.

Esitys pohjautuu hallituksen esitykselle kuluttajaneuvontatehtävien siirtämisestä maistraateilta Kilpailu- ja kuluttajavirastolle osana valtakunnassa tehtävää rakenneuudistusta. Kyseisten tehtävien siirtäminen kahden valtiollisen viranomaisen välillä ei maakunnan hallituksen käsityksen mukaan merkitse itsehallintolain tehtäväjaon muuttamista maakunnan ja valtakunnan välillä. Itsehallintolaki on perustuslain luontoinen laki, jonka aineelliseen sisältöön valtakunnan viranomaisten järjestelyuudistukset eivät vaikuta. Tehtävistä, joista kuluttajaneuvontaa koskevan lainsäädännön mukaan huolehtii nykyisin maistraatti, huolehtivat siis maakunnassa jatkossakin maakunnan viranomaiset maakunnan ja valtion välisen sopimuksen mukaisesti.

Tästä huolimatta valtioneuvosto on ehdottanut eduskunnalle ja maakuntapäiville muutosta itsehallintolain 30 §:n 11 kohdan säännökseen ja kyse näyttää olevan puhtaasti teknisestä tarkennuksesta. Ehdotettu esitys olisi mainiosti voinut sisältää lisäksi muutoksen itsehallintolain 30 §:n 10 kohtaan koskien kuluttajariitalautakuntaa, jossa on vastaava päivitystarve nykyisiin olosuhteisiin.

Itse asiaan ei maakunnan hallituksella ole huomautettavaa koskien 30 §:n 11 kohdan muuttamista. Maakunnan hallitus katsoo kuitenkin, että kaikki itsehallintolakia koskevat muutokset, jotka aiheutuvat sote- ja maakuntauudistuksesta pitäisi käsitellä samassa yhteydessä ja edellyttäen, että muutoksista on päästy yhteisymmärrykseen hallitusten välillä.

Postiosoite
PB 1060
AX-22111 MARIEHAMN, Åland
Puhelin
(018) 25000

Maakunnan hallitus toteaa, että Ahvenanmaan itsehallintolain 69 §:n 1 momentin mukaan itsehallintolakia voidaan muuttaa tai se voidaan kumota vain eduskunnan ja maakuntapäivien yhtäpitävin päätöksin.

Esitys on jo jätetty maakuntapäiville, joka itsenäisesti päättää sen käsittelystä.

Asian suhde muihin uudistuksiin

Tämä esitys liittyy meneillään olevaan työhön sote- ja maakuntauudistukseksi. Sote- ja maakuntauudistus taas vaikuttaa itsehallinnon rahoitukseen liittyviin itsehallintolain säännöksiin. Maakuntauudistusta käsittelevässä lausunnossaan (PeVL 26/2017 vp) perustuslakivaliokunta painottaa tarvetta kiireellisille toimenpiteille, joilla varmistetaan, että itsehallintolain 49 §:n mukainen verohyvitys ei maakuntauudistuksen seurauksena poistu. Valiokunta ehdotti lausunnossaan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle lausumaa, jossa edellytetään, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin Ahvenanmaan itsehallintolaissa säädetyn verohyvityksen osalta. Maakunnan hallituksen käsityksen mukaan valiokunta katsoo, että valtakunnan uudistusten edellytyksenä on, että päästään kiireellisesti sopimukseen itsehallintolain säännösten muuttamisesta, jolla turvataan verohyvitys. Maakunnan hallituksen näkemyksen mukaan tämä saadaan aikaan vain tekemällä kattavia muutoksia järjestelmään, jolla siirrot Ahvenanmaan maakunnalle tehdään.

Kuluttajaneuvontaa koskevan hallituksen esityksen valmisteluvaiheessa maakunnan hallitus ilmoitti oikeusministeriölle, että verohyvitystä koskeva säännös tulisi tarkistaa samalla. Maakunnan hallitus ymmärsi jo silloin, että itsehallintolain kokonaisuudistus ei välttämättä toteutuisi suunnitellun aikataulun mukaisesti.

Tarkoituksena oli tehdä uudenlainen talousjärjestelmä useamman vuoden kestäneen itsehallintolain kokonaisuudistuksen yhteydessä, joka oli tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022. On käynyt ilmi, että kyseistä uudistusta ei ole mahdollista käsitellä ennen eduskuntavaaleja. Kokonaisuudistus on määrä saattaa loppuun tulevina vaalikausina. Maakunnan hallituksen ja valtioneuvoston edustajat sopivat siksi ainakin taloudellista järjestelmää koskevan uudistuksen esittämistä ja kyseisen lain voimaantulosta vuonna 2021. Tätä esitystä valmistellaan parhaillaan, mutta työ on vielä kesken.

Maaneuvos Katrin Sjögren

Varamaaneuvos Camilla Gunell

TIEDOKSI: Ahvenanmaan asioiden
ministeri Anne Berner
Itsehallintopoliittinen
lautakunta